యువక స్వప్నము

(పద్యకావ్యము)

గ్రంథకర్త :
క వి కో కి ల
దువ్వూరి రామిరెడ్డి

కవికోకిల పబ్లికేషన్స్
నెల్లూరు

ప్రథమ ముద్రణము : 1935
రెండవ ముద్రణము : 1952

మూల్యం : పన్నెండణాలు

సవరణ పట్టిక

పంక్తి	-	పుట	ముద్రణ	—	సవరణ
3	-	6	సుంతయుసు	—	మంతయును
9	-	6	గ్రొందుకొఁనగఁ	—	గ్రొందుకొనఁగ
4	-	7	చూపిఁచు	—	చూపించు
7	-	8	వీక్షింపగ	—	వీక్షింపఁగ
12	-	8	గాంచుచునుఁడ	—	గాంచుచునుండ
3	-	11	ఫుల	—	ఫుల్ల
5	-	,,	ఫ్రుల్ల	—	ఫుల్ల
11	-	14	విశ్వంబునఁదు	—	విశ్వంబునందు
1	-	17	బుటుకునిఁ	—	బుడుకునిం
3	-	,,	పరంపరల	—	పరంపరలు
10	-	,,	కఁటకులు	—	కంటకులు
12	-	19	గనుంగ	—	గనంగ
16	-	,,	మియుఁదోప	—	మియుఁదోఁప
8	-	20	గొనగన్	—	గొనఁగన్
9	-	20	బాలుడ	—	బాలుఁడ
11	-	21	ముగ్ధుఁ	—	ముగ్ధు
4	-	24	తలంచు	—	తలఁచు
14	-	24	నిర్భంద	—	నిర్బంధ
11	-	28	నిప్రమో	—	నిప్రయో
9	-	31	స్పృశ్యవేది	—	స్పృశ్యవేధి
2	-	32	మరలి	—	మఱలి
5	-	36	భవనఁబు	—	భవనంబు
8	-	36	కరింపగఁన్	—	కరింపఁగన్
16	-	36	ములటున్	—	లటులన్
13	-	37	మరచిలి	—	మఱచితి
6	-	41	యదార్థ	—	యథార్థ

కవికోకిల

స్వర్గీయ

దువ్వూరి రామిరెడ్డిగారి

గ్రంథములు

1. నలజారమ్మ (పద్యకావ్యము)
2. వనకుమారి ,,
3. కృషీవలుడు ,,
4. జలదాంగన ,,
5. యువకస్వప్నము ,,
6. కడపటి వీడుకోలు ,,
7. పానశాల ,,
8. పలితకేశము ,,
9. కవి - రవి ,,
10. మిత్త్రార్థశతకము
11. మాతృశతకము
12. గులాబితోట (కథలు)
13. పండ్లతోట (ప్రాపకకావ్యము)
14. నక్షత్రమాల (ఖండకావ్యము)
15. నైవేద్యము ,,
16. భగ్నహృదయము ,,
17. ప్రథమకవిత్వము ,,
18. సీతావనవాసము (నాటకము)
19. మీరాబాయి ,,
20. మాధవవిజయము ,,
21. కాంగ్రెసువాలా ,,
22. సారస్వతవ్యాసములు
23. తెలుగుకవితలో క్రొత్తతెన్నులు
24. రేడియో వ్యాసములు
25. The Last Farewell
26. The Voice of the Reed

అరుణా ప్రెస్ — నెల్లూరు.

జననీ స్తన్యములాని పాలనురువుల్
సాంద్రమ్ముగన్ బుగ్గలం
దోనకంగాఁ బసిబిడ్డ పేరెదపయిన్
దోగాడురీతిం బయో
ధిని ద్రుళ్ళింతల వీచిపోతములు ధా
త్రివళుముం బ్రాకుచుం
డెను సాంధ్యారుణ తీరసైకతము డిం
డీరంబులన్ శోభిలన్.

అస్తమించెడు సూర్యునియంశుదీప్తి
జలదముల వింతరంగులు సంతరింప,
గగనతలమంతయును జిత్రకళా ప్రదర్శ
నాలయంబటు రమణీయమై దనర్చె.

పైనఁ గీర్ణాంబుదంబౌ నభస్థలంబు
క్రిందఁ జటులవీచీ విఘూర్ణిత పయోధి,
చూపుమేరల నొండొంటిఁ జొచ్చుకొనుచు
జీవన ద్వందయుద్ధంబు చేయుచుండె.

సందెచీఁకటి దిక్కులఁ గ్రందుకొనఁగఁ
జెట్టుపుట్టలు మసిబొమ్మలట్టు మాఱెఁ;
జదల మెఱసెడి నక్షత్రచయముదక్క
కన్నులంగట్ట దొండెద్ది కాంతిఁదైన.

అంత సుధాంశుఁడు జలనిధి
యంతరముననుండి వెడలి నాఁడో యన నా
శాంతములఁ జల్లవెన్నెల
లెంతయుఁ బ్రసరింప గగనమెక్కుచుఁ దోఁచెన్.

అమృత శీతలమైన చంద్రాంశు వితతి
సోఁకిన నిమేషమందె యీలోకమెల్ల
స్వప్నమోహనమై స్వర్గసౌఖ్యలేశ
ము రుచిచూపించుచుండె సమ్మోదమొదవ.

శుభ్రసైకత తటమందు శుక్తిగర్భ
ముల శశి ప్రతిఫలించుట వలనఁ దార
కల విలాసము మాపంగ జలధి గుప్త
హీరముల బైటఁబెట్టిన తీరుదనరు.

జలధి తరంగమాలికల
శబ్దము దప్ప నిశా గభీర ని
శ్చలతకు భంగముం గొలుపఁ
జాలు మఱేసడిలేదు; పక్షులుం
బలుకవు చెట్లకొమ్మలఁ; బ్ర
పంచపుఁ జిన్నదనంబు చూపు చు
క్కలగమిపూలగుత్తులటు
కాంతిలుచుండె నభఃపుఁబందిరిఁ.

కనుచుండం గడుదూరమందు వనధిం
గాన్పించె నక్షత్రమో
యన నేదోయొక కాంతి; యద్ది ధవళం
బౌ పక్షిరూపాంతరం
బునఁ గన్పట్టెను; గొంత సేపటికి నం
భోదంబునాఁ దోఁచెఁ ; జ
క్కన వీక్షింపగ యానపాత్ర బహిరా
కారంబుగాఁ జూపడెన్ .

ఏమిది యంచుఁ జిత్తమున
హెచ్చెడు నబ్బుర మాఁపలేక యో
భామయమైన యా కడలి
బాటను గాంచుచునూడ డగ్గఱఁ
గోమల రత్నదీధితుల
నెన్ గగనంబున నింద్రచాప రే
ఖా మధురాకృతు ల్వెలయఁ
గన్నులకు న్మిరుమిట్లుగొల్పుచున్

ఆ లలితంపుటోడ సాగ
సార నమర్చిన సింహపీఠి శం
పా లతికాంగి యోర్తుక వి
పంచిక మీటుచుఁ గూరుచుండె, రా
గాలతివిన్న తారలు ర
సాధికతం గరగంగ నుల్కు లు
ద్వేలముగాఁగ రాలె; నిఁక
వేఱు మనుష్యులఁ జెప్పనేఁటికిన్.

అలలున్ గానరసంపు మాధురికి నా
ట్యంబాడఁ జొచ్చెన్; నిశా
లలనారత్నము తన్మయత్వమునఁ బు
ల్కల్గాంచెఁ; జైతన్య చి
హ్నలు దోఁచెం బ్రతివస్తువందుఁ; బ్రకృతి
స్వాంతంబు ఛందోగతిం
జలియించెన్ లయదప్పకుండ నుచిత
స్థాయిన్ మనోజ్ఞంబుగన్.

పరవశమైననామనము
పట్టిక యుబ్బి తరంగితంబుగా
పొరలు ప్రమోద నిర్ఝరిక
పోలములన్ దిగజారె నశ్రులై ;
చిరమటు గానలీనమగు
చిత్తమునన్ నిలుచూడఁ గాంచి యా
త్తరుణి యనూహ్యరీతిఁ దన
దగ్గఱకున్ ననునీడ్చె వింతగన్.

ఆ యువతిఁ గాంచినంతట
నా యుల్లమునందు భక్తి ననలెత్తఁగఁ జే
దోయి వినమ్రత మోడిచి
కాయము పులకింప నొక్క కడ నిలుచుంటిన్.
రకరకంపు మతాబుల రంగులీను
తరళమణిమయ మకుటంబు తదుశ్శిరము
నందు వెలుఁగొందుచుండె బాలార్కబింబ
ముదయ మగుచున్నదో యను నూహవొడమ.

చల్లనిచూపులన్ భువన
జాలము నేలఁగఁజాలు దేవి సం
పుల్ల ముఖారవిందమునఁ
బుప్పొడియట్లు కిరీటకాంతి యిం
ఫుల్లసిలంగ ఘర్మకణి
కోత్కర బింబితమై యలేఖ్య వి
ద్యుల్లవముల్ జనించునటు
లొప్పె లలాట కపోల పాళులన్.

బొమలఁ గుటిలత్వ మమరిన సమరేఁగాక
చూచుపర్యంత మమృతింపు హాసము లలరుఁ ;
ప్రతినిమిష నవ్యమైన యా రమణిరూపు
గనుటకై వేయికన్నులు గాంచవలయు.

ఆ లతాంగికిఁ బ్రక్క నాభీలవికృత
మనుజ శల్యపంజర మొండు కనులఁ గట్టె;
నది సజీవమనుష్యుని యటుల గాన
పారవశ్యమున నటించు బహుళగతుల.

పచ్చి నెత్తుటఁ దడిసిన పట్టువలువ
క్రింద జీఱాడ వీపున వ్రేలుచుండె;
నుక్కు కోటీరభరమునఁ జిక్కువడిన
యటులఁ బొడకట్టె బొమలు భయంకరముగ.

కరమున దండముంగొని వి
కారపు నవ్వ దొలంక శల్యమూ
ర్తి రయమునన్ నటించు చెటు
ద్రిప్పెనొ దండము నట్టిదిక్కునం
బురముల విప్లవాగ్ని శిఖ
పుట్టి దహింపఁగ భూతినుండి య
త్తఱి జనియించు నంకురవి
తానము కోమల పల్లవంబులన్.

వల్లకీ తంత్రులను మీటు పల్లవోష్ఠి
పాదములకడఁ బడియుండె భగ్నదండ
ములును. సింహాసన కిరీటములును దరత
రంబుల నృపాలకత్వ గర్వంపుగరిమ.

నను గని యా తేజస్వి
మనమునఁ గరుణా రసంబు మల్లడిగొనఁగన్
జనని కుమారుని బిల్చిన
చనవున నను బిల్చి తేనెజాల్కొనఁ బలికెన్:

'ఇంత గభీర యామవతి
నియ్యెడ నొంటరికాఁడవై సము
ద్రాంతర వీచికా చలన
మబ్బుర మొందుచుఁ గాంచెదోయి, నీ
స్వాంతమునన్ మనోహరపు
భావము లెయ్యవి మోసులెత్తె? నే
కాంత విహార మభ్యసన
మాటఁ బయోధితటంబుఁ జేరితే?

'చదలన్ శోభిలు తారకాగణము నెం
చం బిచ్చియత్నమ్ము స
ల్పుదువో! గారుడ రత్నఖండముల డా
లుం జిల్కు నంభోధిపై
ముదమారం బయనింప నెంతో! గగనం
బున్ దాఁట మేఘంబ వ
య్యెదవో! యేమికుమార, రక్తి యిడలే
దే వాక్యసందర్భముల్?

‘ ఏల యధోముఖుండవయి
హృత్స్ఫుటమ్ముఁ దహించు శోకకీ
లాలవముల్ దృగంచల వి
లాసములం గసిగందఁ జేయ? నీ
ఫాలము చింతమై ముడుత
వాఱు, బొమల్ దిగజాఱు, బాల్యలీ
లా లలితంపు జీవనక
ళల్ పఱివోవఁ జఱించె దిట్టులన్?

‘ చింతశుష్కించిపోయిన చిత్తకళిక
మఱలఁ దావి గుబుల్కొని విరియునటుల
సలుప నొకప్రాణియైన విశ్వంబునందు
నిన్నుఁ బ్రేమింపదా యేమి చిన్నవాఁడ?

‘శోకమెల్లను మోహనాలోకనముల
నరయు నక్షత్ర మంజులమా నభంబు
రోషకుటిల భ్రుకుటి భంగ రూషితేక్ష
ణముల నినుగాంచెనే? కానినాఁటి కకట!’

అనియిటు పల్కి మాఱుపలు
కాపరియొనర్చు కటాక్షరోచులన్
నను దిలకించు దేవి కరు
ణామృదులోక్తులం జిత్తవీణ తం
త్రి నికరముల్ చలింప, జన
నిం గని చెప్పినయట్లు మానసం
బును గలంగించు శోకభర
మున్ వచియించితి నిర్భయంబుగన్:

'తమమున డాఁగి చూపులకుఁ
దక్కని నాపదముద్రలన్ నిరం
తము జలరాశి తీర సిక
తాస్థలిఁ గన్గొన సంచరించి, గా
నమిఁ దననీడఁ బట్టఁ బయ
నంబగు మూర్ఖుని నాఁగ వ్యర్థభా
వమునకుఁ జింతలం బొగులు
బాల తపస్విని నేనుశోభినీ.

'అంతుగనరాని సాగరమందు సలిల
బిందువటు లెన్నఁడో మున్ను వేఱుపడితి;
నడుమఁ జుక్కాని లేనట్టి నావమీఁదఁ
జనుచు నున్నాఁడఁ గాలవాహినిఁ దరింప.

'ఎన్ని రేవుల లంగరు లెత్తినానొ!
యెండి, యెన్నిట నింకను వేయవలెనొ!
నేఁడు నీవార్ధితటమున నిలిచినాఁడ
రేపు దెలియదు లంగ రే రేవునందొ!

'నట్టనడి బాటలఁ దుపాను గొట్టకున్నఁ
గ్రిందిచట్టము గిరిదాఁకి వ్రీలకున్న
దెసలు గుర్తింప ధ్రువతార యొసఁగుచున్నఁ
జేరవచ్చు జన్మస్థానసీమ త్వరగ.

'జననీ, లోకచరిత్రముంగనిన నా
స్వాంతంబు కీలాలపుం
దునకల్ గ్రక్కెడు, నగ్ని పర్వతము స
ద్యోభిన్నమై పేలఁగా

ఘనఘూమంబు శిలాద్రివం బుడుకు నిం
డం గ్రమ్మ్ చుండాన దు
ర్జనపాపాగ్ని శిఖాపరంపరల సం
ఘా దించె నల్దిక్కులన్.

'బలయుతమైన జాతి యిలఁ
బాలనసేయు; నధర్మమయ్యు భూ
తలపతి ముద్రవడ్డ నది
ధర్మమ యౌను, బ్రజాళి సౌఖ్యముం
దలఁపక యాత్మభోగ పర
తం జరియించు వసుంధరాపతుల్
పలువురు లోకకంటకులు
పాలనసేయఁగ శాంతిగల్గునే?

* * * *

'కడుపునకుఁ గూడుదొరకక గాసిఁజెంది
అన్నమును దొంగిలించిన యతఁడుదొంగ;
రాజ్యలోభంబునను బరప్రజల హత్య
సలుప నసిపూన ధర్మశాసనుఁడతండు!

* * * *

అందఱును గూటిపేదలై యడలుచుండ
నెవరొ కొందఱు ధనికులై యేమిఫలము?
మత్తమాతంగమున కాకలెత్తి పఱవ
ముండ్లకంచె లడ్డంబులే ముందు కేఁగ?

* * * *

'సంఘసరసి దురాచార శైవలములు
గప్పివైచెను నీరంబు కంపుపట్ట;
సతము స్వాతంత్ర్యముం గోరు సారసములు
నిలువ నొక యంగుళంబైనఁ దలము లేదు.

'పాలకత్వ చక్రం బొకవంక, వేఱు
ప్రక్క నాచారచక్రంబు ప్రజల నెపుడు
గానుగను ద్రిప్పినట్టులఁ గదిపి రాచు
మానవత్వ స్వభావమే మఱపురాఁగ.

'ధరణి తలమెల్లఁ గంటక తరు లతలకు
నాకరంబయ్యెఁ బూలంటు లడుగు పట్టె;
దుంప మొదలంట నాఁగట దున్నకున్నఁ
దల్లిపూజకుఁ గుసుమంబు లుల్లసిలవు.

అనవిని, మోమునందు దర
హాస రసాంకురముల్ చివుర్ప న
జ్జనని విపంచి తంత్రులను
జక్కఁగ దిద్దుచు నన్నుఁ గాంచి; 'నీ
ఘనమున వల్లకీ రచిత
మంజులగానము నాకె; నింక మే
ళన మొనరింపుమీ పదము
లన్ మధురంబగు మద్విపంచికన్.'

అన, నిటులంటి నేను విన
యాంజలి: 'నే భువనంబునుండి యీ
వనధికి యానపాత్రమున
వచ్చితివమ్మ? నినుం గనుంగ నా
మనముఁబరీక్ష సేయవిను
మానవపువీణెయమీటు దేవతా వనితవో,
లోకమాతవొకో, వాణివో, యే
మియుఁదోప దూహకున్.

'నీదు కనుచూపు సోఁకిన నిద్రనుండి
లేచుఁ జైతన్యజగతి చలించు నటుల,
నెవ్వతెవో గాని; పసలేని యెమ్ములందు
జీవకళల నుట్టించెదు చిత్రగతిని'

నే నిటు వచియించిన విని
యా నవనీతమృదుహృదయ యాదరమున న
య్యాననముఁ జూచి పల్కెను
మానసమున జ్ఞానదీప్తి మల్లడిగొనఁగ:

'బాలుడవు నీ వెఱుంగవు ప్రకృతిగర్భ
మందు నెంతటిశక్తి పెంపొందునదియు
నణువునందున్న తేజస్సె యధికమగును
ఒక్క భువనంబుఁ జూర్ణించి యూఁదివైవ.

'ధర్మము నడంచి దుర్జనత్వము పెరుంగ
జగతిఁ బ్రతీకారశక్తియు జన్మమెత్తు:
ఆస్వరూపము నేను; జనాళి నిద్ర
మేలుకొలుప విపంచిక మీఁటుచుందు.

'నాకు సహకారివై యాజ్ఞ నడపుచుండు
నిరత మీ శిల్పమూర్తి-నిర్ణిదరిశక్తి;
ఆతఁ డెచ్చోటఁ గాలూను నా స్థలంబు
అభినవోజ్జీవనాంశుల నందగించు.

'అఖిలలోకంబుఁ గాలచక్రానుసరణి
యాత్ర సేయుదు మిరువుర: మింత యేల?
జనుల స్వాప్నికబంధంబుఁ జదిపివైచి
మానవసమత్వ మొనగింప మాతలంపు.

* * * *

'పాంచభౌతిక జగతిఁ గొలిచికొంటి
ననుచుఁ గడు విఱ్ఱవీఁగుచున్వాఁడు నరుఁడు;
ప్రకృతి హసియించుచున్నదా పరమముగ్ధుఁ
డైన మనుజుని గర్వంబు నరసియరసి.

'బాలకా, యింకఁజాలు నీపాటిభావ
వినిమయంబు; బర్హరాత్రము వెళ్ళిపోయె;
వచ్చెదే నీలనీరధి భంగములను
నావ నడుపుచుఁ బోదము రేవుఁజేర.

మనము చరించుమార్గమున
మంజులమగా నొకయంతరీప ముం
డు; నచట నొక్కహర్మ్యము క
డుం బొడవై గగనంబునంటుచుం
గనక మణి ప్రభాసితము
గాఁ గనుపట్టును; జూడఁగోరు నే
ఱును జనరానిరీతి నమ
రుం బొలమెక్కుడి వేఁటకుక్కలన్.

'నేలఁబ్రాఁకు చీమయున్నైన నింగినెగురు
ఖగములైనను గుక్కల కంటఁబడును,
పోతుటీఁగయుఁ జొరరాక పొంచియుండు
శ్వానముల మోసగించి పోవలయు మనము.'

'ఏల యీకష్టమంతయు? నింతశ్రమకుఁ
బ్రతిఫలంబుగ మనమేమి పడయఁగలము?
తూర్పునకు ననుకూలమైదోఁచె గాలి,
యెత్తెదను దెరచాపల నింకజనని.'

'కాదుకాదోయి, యచ్చోటఁగలదు నాకుఁ
దలఁపులంటిన బాల్యబాంధవి యొకర్తు;
ఎవ్వతెయొయన్న సంశయంబేల నీకు?
వెలఁది మీతల్లియేసుమ్ము వెఱ్ఱివాఁడ.'

ఎన్నడెఱుఁగని యావార్త విన్నయంతఁ
బిడుగడఁచినట్లు నామది వ్రీలిపోయె;
మొలకలెత్తెను. బులకలు, గలఁగెఁ దలఁపు;
సుంతసేపిట్టు మాన్పడి చూచుచుంటి.

అంతట దేవిపాదముల
యం దలికమ్మునుమోపి మ్రొక్కి, నా
చింతలువాపు తల్లి, యని
చిత్తమునన్ భజియించి పాదప
ద్మాంతర రేణువుల్ శిరము
నందువహించి వచించినాఁడ: 'ము
న్నింతకు నీరహస్యమును
నెప్పుడు నేవిననైతి నెచ్చటన్.

'తల్లిమరణించె నాచిన్నతనమునందు
ననుచుఁ గల్లరులెవ్వరో వినిచినారు;
స్తన్యమాధురి, మాతృ శీతలకటాక్ష
ములకు నెడఁబాసితి నని మున్ను తలంచుచుంటి.

'అట కేటువోయె మాజనని?
హార్మ్యము నెవ్వరుగట్టినారు? స
న్నిటు చరియింప నొంటరిగ
నేల త్యజించెను దల్లి? చిత్తసం
పుటమునఁ బ్రేమ జీర్ణమయి
పోయెనె? జాగిలముల్ సతంబు న
చ్చటఁ బరిముట్టి కాఁపుఁదల
సల్పుటయేల? వచింపుమమ్మరో.

'జనని స్వేచ్ఛావిహారంబు సలుపునదియొ
కాక, నిర్బంధవాసంబు గడపునదియొ!
తెలుపుమమ్మ, తల్లి ఋణమ్ముఁ దీర్ప లేని
కొడుకునై పుట్టితిని, కన్నకడుపు చేటు.

'హృదయముఁ గోసియిత్తుఁ గను
లేనియుఁ జేతులఁదీసియిత్తు, నా
పదలకు నగ్గమైనను న
పాయముగల్గినఁ దాళికొందు; నా
యెద సుఖియింపఁ దల్లి మొగ
మెట్టుల నుండునో చూడనిమ్ము; నీ
పదముల నమ్మినాఁడ, నను
బాలను ముంచెదో నీటముంచెదో.

అనవిని, దేవిపల్కె మన
మం దనుమానము తీఱకున్కి: 'నీ
జననిని గాంచు నాతురతఁ
జల్పితివో శపథంబు లేక, ధ
ర్మనియతి గారవించెదో కుమా
రక, నిశ్చలదీక్షఁబూని మా
తను గనుఁగోక పీడనని
తాఁకుము నా పదపంకజంబులన్.

చెప్పెనో లేదొ యంతలోఁ జేరవచ్చి
పాదతలమునఁ దలమోపి ప్రతిన సల్పి
నంత, నానందపరవశయైన దేవి
'కొడుక, రమ్మని' కౌఁగిటఁ గ్రుచ్చె నన్ను.

అనుకూలంబుగ వాయువుల్ వెరలరా
యట్ల నావ కల్లోలవీ
థిని నుయ్యాలల నూఁగు నంచచెలి కీ
తిం బోవుచుండెన్ నభం
బున నక్షత్రములెల్లఁ గల్యరుచి నిం
పుల్వాసి శుష్కించి పో
యినదాఁకం; దదనంతరంబు గనన
య్యెన్ దీవి యల్లంతటన్.

భూతల స్వర్గమట్టులఁ బూర్వమందుఁ
గాంతిలిన దీవిఁ గన నేఁడు వంతగొలుపుఁ;
బువ్వులాకులు రాలిన పూలచెట్లు
జలములేక విశీర్ణమై చచ్చు నకట!

అమృతదుగ్ధంబు పితికిన యావుపొదుగు
నెత్తురంబాలు గురిపించు నేఁడు చూడ;
నిర్మలాంబులు పాఱిన నిర్ఝరిణులు
అశ్రుశీకర కశ్మలలై స్రవించు.

లతలు పులకింపఁ దోఁటపొలాల మేను
మఱచి పాడిన కోయిల లురులఁజిక్క;
భావ భేదక శోక రావంబు దక్క
మధురగానంబు వినరాదు మావులందు

అస్థిమూర్తిని జోతంబునందు నిలిపి
హార్మ్యమును జేరుమార్గంబు నరయుచుండఁ
గాలిబాటలన్నియు ముండ్లకంపతోడఁ
బరులు రాకుండ మూసిన పగిదిఁ దోఁచె.

ఫారా దిరిగెడు కుక్కల
బారిం బడకుండ గూఢపథమున నేఁగం
జారుమణి ద్యుతిఁ గడు సొం
పారెడు సౌధంబు మాకు నగపడె నెదుటన్.

లోనికిఁ బోయిచూడ నతి
లోకమనోహరమైన చిత్రముల్
గానఁబడెన్, సువర్ణమణి
కల్పితమై సకలంబు వీక్షణా
నూన ముదంబుగొల్పె; నట
నొక్కెడఁ బట్టు తివాసిపైనఁ జం
ద్రానన యొత్తుగూలఁబడి
నట్టుల నిద్దురఁ గన్మొగిచ్చెడిన్.

ఒడలెఱుంగని నిద్దుర నున్న కాంతఁ
గాంచి దేవి శోకాశ్రులు కనులజాఱ
మూర్ఛయో నిద్రయో యని ముక్కుక్రిందఁ
జేయిపెట్టి చూచి నిరంత చింతఁ బొగిలె.

'కనుము కుమార, మీజనని
గాంచిన యీదురవస్థ! మూర్ఛవో
యెనో, నిదురించెనేమొ, చలి
యింపవ యంగము లెల్లచూడ, ము
క్కున నొకకొంతయూర్పుగలు
గున్, మరణంబును గాదు; ద్రోహచిం
తనమతు లెవ్వరో యిటులఁ
దన్నొగిలించినరీతిఁదోఁచెడిన్,

దేవి వచించుమాటలు మ
దిం గరఁగించిన యుక్కువోసిన
ట్లై వెతఁ బిచ్చిపట్టినటు
లమ్మ పదంబులపజ్జఁ బొర్లుచుం
జేవదొలంగి వెంద్రుకలు
చిందఱవందఱ లాఁగికొంచు శో
కావిల బాష్పబిందు నిచ
యంబులు గాల్వలుగట్ట నేడ్చితిన్.

అంతట వీణాతంత్రులఁ
గాంతామణి మీటి దివ్యగానము సేయం
గొంత యెడకుఁ గనుఱెప్పల
నంతింతగ విచ్చి చూచె నమ్మాయి మమ్మున్.

బ్రదికెంగదా యటంచు మది
పట్టని సంతస ముప్పతిల్ల నా
యదవదమాని తల్లివద
నాంబుజముం గనుచుండఁ బల్కనో
రాదవమి మాకుఁ గన్పఱిచె
నుల్లమునంగల భావ ఘూర్ణ నా
స్పద చిరకాల శోక దవ
వహ్ని దృగంచల చంచలాకృతిన్.

ఎన్నఁడో పట్టెఁడన్నముఁ దిన్నయటుల
గరము కృశియించియుండెను గాయమెల్ల
నూఱుగాలపు ముదియవ్వ తీరుగాఁగ
ముడుత వడియుండెఁ జర్మంబు మోమునందు,

హార మణిమయ కోటీర భారమునకుఁ
గంఠ మొక్కింత వ్రాలినగతిఁ దనర్చు ;
హస్త వలయంబులును గాలియందియలును
రత్నకాంచీకలాపంబు రవళిగొల్పు.

వల్లకిని మీటుటను మాని, యుల్లమందుఁ
జిన్నతనపు నేస్తంబు క్రొంజివురు వెట్టఁ
దల్లి మేన సుఖస్పర్శ దవుల నిమిరె
నంగుళీ పల్లవంబుల నా మృగాక్షి.

స్పర్శవేది యంట నినుము బంగరటుల
మాఱుపగిది శోభిని సుకుమారమైన
చే దవిలి పునర్జీవన చిహ్న లమరి
యెప్పటి యెలుంగుతో నమ్మ యిట్టులనియె:

'రెండు తటములమధ్యఁ దరింపరాని
నీల నీరధి సలిలంబు నెగడునటుల
నెన్నియోయేండ్లు మనలను నెడముసేసెఁ
గంటి చూపైన లేని యీ కఠిన శిక్ష.

'వీరప్రబోధము విన్న నిమేషమందె
తరలిపోయిన జీవంబు మరలివచ్చె;
స్వప్న బంధంబులు నలక్ష్య సరణివదలె
సారసాప్తునిఁ గన్న తుషారమటుల.

'క్రమ్మఱ నాకు బాల రవి
కాంతులు గాంచెడి భాగ్యమబ్బునో
యమ్మ!' యటంచు దీన వద
నాంబుజనై హృదయంబు నేర్చు వా
క్యమ్ములు పల్కఁ దల్లి, యిటు
లంటిని: 'నిన్నుఁ దపింపఁజేయ హీ
నమ్మగు నిట్టి శిక్షణ మొ
నర్చిన వారెవరో వచింపుమా.

అనవిని తల్లి వచించెను:
'దనయా, రక్తంబుఁ గ్రాఁచు దారుణ దుఃఖం
బును గదలింపఁగ ఫలముం
డునె! యైనను వినుము విధి కఠోరపుఁజేష్టల.

'అరుణ మయూఖ చిత్రితము
లై దిశలెల్లను సాంధ్యమంజిమ
స్ఫురణము గొల్పువేళ నల
వోకఁ జనించెడు పూలతావి ప
య్యెరలటు వీచుచుండ మది
హాయి జనింపఁగ నల్లఁ గాననాం
తర నలినీతటాక సిక
తాస్థలి నే విహరించుచుండఁగన్.

'కోరని కోర్కెఁ గానటకుఁ
గోఁతి యొకం డరుదెంచి మ్రొక్కి యీ
తీరునఁ బల్కెఁ: ''దల్లి, వన
దేశము పూవులుగాయ పండ్ల నా
హా! రమణీయనందన వ
నాంశము నా విలసిల్లఁగాని, శృం
గారము నిమ్మడింప నిటఁ
గానము వానరి షేడఁజూచినన్.

' "మానివాసము కిష్కింధ, మధురసంబు
నెంతగోరిన నంతమిూ కియ్యఁగలము;
కాలఁ జూపిన హీనంపుఁ గార్యమైనఁ
జేతఁ గావింతు మమ్మ విశేషభక్తి.

' "ఈవనంపు సౌభాగ్యము నెఱిఁగియున్న
వన్యమృగములు నిందుండ వాంఛసేయు
మేఘు వసియింప నెంతటి మొకము గాని
వనిఁ బ్రవేశింప వెఱచును భవ్యహృదయ."

'అని వసియింపనాజ్ఞగొని
యంతఁ గ్రమంబుగఁ గోఁతిమూఁక యా
వనముననిండి పక్వ ఫల
భార వినమ్రములైన వృక్షముల్
గనఁబడుచోట్ల నెల్లఁ దమ
కాఁపురముల్ నెలకొల్పి, మోసపుం
దనమునఁ బండ్లకాయల
దినంబును మెక్కుచుఁ గొల్లగొట్టెనర్.

'ఫలభారంబున మ్రొగ్గుచున్న తరువుల్
పాడెత్తి నట్లాడెఁ గా
యలుపించెల్ పువ్వు లాకులుం దటిగి హే
యంబైన రూపంబునం
బాలుపేదన్ వన మేనుగాంచి యిఁక దా
పుంజేర రాదంచుఁగోఁ
తులకుం దెల్పిన భక్తి మ్రొక్కి యిటు నా
తోఁబల్కెదీనమ్ముగన్.

'"తెలిసి తెలియక మేమిట్లు సలిపినాము
తప్పు మన్నించి కావంగఁ దగుదు వీవు;
ఐన మాచేతనైన సాహాయ్యమొందు
పొసరిచి కృతజ్ఞతం దెల్ప బుద్ధి పుట్టె.

'"రమ్ము తల్లి, పూఁదోఁట పొలమ్ము నందు
హేమ హర్మ్యంబు గల దందు నిష్టమైన
రత్న భూషణములు దాల్చి రాణి వగుచు
మమ్ము నేలుచు నుందువు సమ్మదముగ."

'అన. నిది కొంత భాగ్యమని
యాసయు దొడ్డదిగాన మాఱుమా
ట నుడువ కేను సమ్మతప
డన్ ముదమందుచు నన్నుఁదెచ్చి యీ
ఘన భవనంబునం దునిచి
కాంచన పీఠము వెట్టి రత్న మం
డనములఁ గొన్ని యేర్పఱచి
నన్నలరింప నలంకరింపఁగన్.

'ఒక్క ముదికోతి రత్న హీరోజ్జ్వలంపు
ముకుటమును నాశిరంబునఁ బూన్చి నంత
నేమి సెప్పుదు భరము! నా హిమగిరీంద్ర
శృంగ మాడలఁ దాల్చినరీతి నొప్పె.

'మఱియొక వానర ముఖ్యుఁడు
కరముల వలయములఁ బెట్టెఁ గదలుటయును దు
ష్కరమై దారుణ శిక్షను
జిరము ననుభవింపఁ జేయు శృంఖలములటుల్.

'బంగరువుటందె వేఱొక వనచరుండు
కాలఁ దగిలించినంతనే కదల మెదల
లేక యురులలోఁ జిక్కిన లేడి యట్టుల
నింతదశ కగ్గమై విలపింతుఁ దనయ.

'కప్పుమెఱుఁగు పాములు, బూజగప్పియున్న
బావులును, మేఁకతోల్పులుల్ వానరములు;
కపటరీతిని నన్నెల్ల గట్టివైచి
స్తన్యమును గ్రోలసాగెను సంతసమున.

'పాలను ద్రావుచు నవియుం
జాలక రుధిరంబుఁ గూడఁ జవిగొనుచుండన్
మూలములు దెగి ధరాస్థలి
వ్రాలెడు వృక్షంబు పోల్కిఁ బడితిఁ గుమారా!

'అంత మైమఱచితి, నేను నైనదియును
దలఁపలేను; వీణానినాదంబు విన్న
యంత లోకంబు దెలిసె నంచమ్మ పలుక
విని యిటుంటిని దుఃఖ గంభీర సరణి:

'కనులం గాల్వాలు గట్టె నశ్రుజలముల్,
కంఠంబటెల్ గద్గద
ధ్వని, నీ పూర్వమహత్వ మిప్పటి యధః
పాతంబు చింతింప నే
మనంగం, బంక నిమగ్న ధేనువటు లా
హాకారముల్ సల్పు నిక్
గన, నేపుత్రుని హృత్పుటం బగిలి వ్ర
క్కల్గాదొకో మాతరో.'

* * * *

అని నేను శోక కుంఠిత
మనమున మాటాడ లేక మాతృ పదములా
గని బాష్పంబులఁ దడుపుచుఁ
బనవుచు నుండంగ దేవి వాక్కొనెఁ గరుణన్:

'చెల్లెలా, నీవు నింత దుఃస్థితిని నుంట
దెలియరాదాయెఁ బశ్చిమ తీరమునకుఁ
గాకయున్న ము న్నెన్నఁడో గాంచియుందు;
కయ్యొ విడువుమ్ము, తరుణ స్వప్నమయ్యె.

'తలుపుఁదీయుమ, బాలసూర్య రుచి ని
ద్రాశయ్య నెల్గించి నీ
తలఁపుఁ గల్యసరోజినీ వికచతఁ
దప్పింపఁ జేయంగ ; రా
త్రులు వర్షాగమమందు దీర్ఘములుగాఁ
దోఁచంగ నేమాయెఁ! ను
జ్వల చండార్క కర ప్రచారముల సం
బాధించునే బాంధవీ.

'నిదురం గూరిన నిన్నుఁగాంచి యిహిహీ
నీకిష్ట రూపాంతరం
బుదయంబయ్యెను; బూర్వరూపిణివి గా
వో బేలయుం జెన్ను దు
ర్మద మాయావుల మాటనమ్మి యటు సం
భావించితే, పుత్రులీ
యదనన్ దర్పణ మెత్తువారు గనుమా
సాకారముం జెల్లెలా.

'నిరతంబున్నిశయే చెలంగునే? తమో
నిర్మూలి హేతిచ్ఛటా
భరణుండై యుదయింపఁడే? కుముదమే
భాసిల్లునే! తేపు దు
ర్భరమౌ తమ్ములగోడువోదె? హిత చ
క్రింబుల్ ముదంబంద వే
ధర నెవ్వారికిఁ గష్టకాలభర మం
తంబౌదదే సోదరీ.'

అవి వినినంతనే మేలుకు
వాయె; సరస్సున కేఁగుతల్లి న
న్గని 'నిదురింపనేల కొడు
కా, తరుణారుణ కాంతి దిక్కులం
దనరె జపా సుమంబులటు;
దామెన లాఁగుచు లేఁగదూడ యూఁ
కొనియఱచుర, గులాయముల
గూసెడు పక్షులు లెమ్మ' నాభుదుర్

కనులెత్తిచూడఁ దల్లియుఁ
జనుచుండెను నీటికొలకు; శయ్యను నేనుం
టిని. తరువుల రవికాంతులు
గనవచ్చెను బొద్దువొడుపుఁ గన్నె తనమునన్.

ప్రతినిశను నిట్టి స్వప్నంబు వచ్చునేని
స్వప్నము యదార్థ రూపంబుఁ బడయునేని
దీనదాస్యాస్పదంబగు దినముకన్న
నాస గొలిపించు నిశయె సౌఖ్యావహంబు!

కవికోకిల దువ్వూరి రామిరెడ్డిగారు నవంబరు తే 9 ది 1895 నాడు గూడూరులో జన్మించారు. చిన్ననాటినుండి విజ్ఞాన శాస్త్రమ్మీదే వీరి మనసంతా. అయితే వీరి స్కూలుజీవితం చాలకొద్ది.

చిత్రలేఖనము, శిల్పము వీరి బాల్యజీవితానికి క్రీడారంగా లైనవి. 19 వ యేట వీరు కవితారంగంలో ప్రవేశించారు. స్వయం కృషితోనే ఇంగ్లీషు, ఫ్రెంచి, జర్మన్, సంస్కృతము, బెంగాలి, పెర్షియన్, ఉరుదు, తమిళంలో పాండిత్యం గడించారు. వీరు కొంతకాలం సినిమాలో డైరెక్టరుగా పనిచేశారు. వీరి కవిత్వం పాత క్రొత్తలకు, ప్రాక్పశ్చిమాల మేలి కలయికగా అందాలలువడుకుంది. శ్రమజీవియైన కర్షక జీవితము కవితా వస్తువేనని నిరూపించారు. ఖయ్యాము రుబాయతుల తెలుగులో యెంత మధురంగా గానంచేశారో? కర్షక జీవితాన్ని అంత కమ్మగా పాడారు.

1920 లోనే విశ్వశాంతికోసం వేదనపడి, శాంతిగీతిక నాలపించిన యీ కళాశీలి. తెలుగు సారస్వతారామాల్లో, నూతనవల్లికల నవకుసుమాల పూయించి మనకిచ్చి, 1947 సెప్టెంబరు 11 వ తేదీన దివంగతులైనారు.

YUVAKA SWAPNAM
BY D. RAMI REDDY

Price:
TWELVE ANNAS

KAVIKOKILA
PUBLICATION

కవికోకిల దువ్వూరి రామిరెడ్డిగారు నవంబరు తే 9 ది 1895 నాడు గూడూరులో జన్మించారు. చిన్ననాటినుండి విజ్ఞాన శాస్త్రమ్మీదె వీరి మనసంతా. అందుకే వీరి స్కూలుజీవితం చాలకొద్ది.

చిత్రలేఖనము, శిల్పము వీరి బాల్యజీవితానిక క్రీడారంగా లైనవి. 19 వ యేట వీరు కవితారంగంలో ప్రవేశించారు. స్వయం కృషితోనే ఇంగ్లీషు, ఫ్రెంచి, జర్మన్, సంస్కృతము; బెంగాలీ, పెర్షియన్, ఉరుదు, తమిళంలో పాండిత్యం గడించారు. వీరు కొంతకాలం సినిమాలో డైరెక్టరుగా పనిచేశారు. వీరి కవిత్వం పాత క్రొత్తలకు, ప్రాక్పశ్చిమాల మేలి కలయికగా అందాలలపరచు కుంది. శ్రమజీవియైన కర్షక జీవితము కవితా వస్తువేనని నిరూపిం చారు. ఖయాము రుబాయితుల తెలుగులో యెంత మధురంగా గానంజేశారో? కర్షక జీవితాన్ని అంత కమ్మగా పాడారు.

1920 ల్లోనే విశ్వశాంతికోసం వేదనపడి, శాంతిగీతిక లాల పించిన యీ కళాశీలి. తెలుగు సారస్వతారామాల్లో, నూతనవల్లికల నవకుసుమాల పూయించి మనకిచ్చి, 1947 సెప్టెంబరు 11 వ తేదీన దివంగుతులైనారు.